

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: de juridische status van door de raad gevormde “potjes”.

Burgerparticipatie, de raad en bijdragen

Wij leven in het tijdperk van Burgerparticipatie en zelfredzaamheid van de burger. In dit verband is het van deze tijd dat een gemeenteraad bij het vaststellen van de begroting een bedrag aanmerkt als “potje”.

Op de inhoud van dat “potje” kunnen initiatieven die ontstaan in de samenleving een beroep doen. Mooi initiatief, maar toch: staat de raad hierbij wel voldoende stil bij het **juridisch karakter van dit potje** en de bijdrage die al dan niet hieruit wordt verstrekt?

Beoordeling van aanvragen

Niet zelden besluit de raad bij de instelling en invulling van dat “potje” dat een “werkgroep uit de raad” wordt belast met het beoordelen van verzoeken die binnenkomen en waarin om een bijdrage uit het “potje” wordt gevraagd. Deze werkgroep komt een aantal maken bijeen, beoordeelt de aanvragen om toekenning van een bedrag en doet aan de raad een voorstel waarover de raad beslist. Het kan ook zijn dat deze werkgroep zelf de beslissingen neemt over al dan niet toekennen van een bijdrage uit het “potje”. Dit alles speelt zich binnenkamers af, zonder voorafgaand vastgestelde en naar buiten kenbaar gemaakte heldere regels.

Subsidierecht Awb van toepassing

Staan de betrokkenen, staat de raad, er wel bij stil dat genoemd “potje” en de daaruit toe te kennen financiële bijdragen juridisch moeten worden benaderd vanuit de bepalingen die de Awb bevat over het verstrekken van subsidies? Immers een aanvraag om een bijdrage uit genoemd “potje” is een aanvraag om subsidie in de zin van de Awb. De raad is bestuursorgaan want neemt al dan niet een besluit om toekenning van een bijdrage. Zie hoofdstuk 4.2 Awb (dat overigens 60 bepalingen bevat!)

Een subsidie is omschreven in artikel 4:21 Awb: *“een aanspraak op financiële middelen door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, niet zijnde betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten”*.

Het wordt nog ingewikkelder als we twee artikelen verder kijken, want daarin staat te lezen dat subsidies moeten worden verstrekt op basis van een wettelijk voorschrift. Oftewel: een subsidieverordening, door diezelfde raad vast te stellen. Ook voor dit soort betalingen!

In die subsidieverordening zal in elk geval moeten worden vastgelegd wat de subsidiegrondslag is en welke criteria worden gehanteerd bij het beoordelen van binnengekomen aanvragen.

Beschikkingen, belangenafweging en rechtsbescherming

Elk besluit dat de raad neemt op een aanvraag om een bijdrage uit eerdergenoemd “potje” is een subsidieverleningsbeschikking als bedoeld in artikel 4:29 Awb dan wel een subsidievaststellingsbeschikking als bedoeld in artikel 4:42 Awb. Er staat bezwaar en beroep tegen deze beschikkingen open, en er zal een (her)kenbare belangenafweging en deugdelijke motivering onder moeten worden gelegd. Wordt daar wel (voldoende) aan gedacht bij het instellen van dit “potje”, hoe nobel de gedachten daarachter mogen zijn?

Het indienen van een bezwaarschrift kost niets, en kan door elke belanghebbende worden gedaan. Wat let een initiatiefnemer dus om bij de raad in bezwaar te gaan als die raad zijn aanvraag om een bijdrage heeft afgewezen?

Een politieke onderbuik is geen juridisch verantwoordende basis voor het nemen van een op rechtsgevolg gerichte beslissing op een aanvraag om een financiële bijdrage. Ook hier zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur van toepassing. In het bijzonder het verbod op vooringenomenheid, het beginsel dat alle relevante belangen moeten worden afgewogen en het beginsel dat een besluit moet berusten op een deugdelijke motivering.

Bevoegd bestuursorgaan

Het is overigens de vraag of het wel verstandig is om de raad (als geheel) te belasten met het beoordelen van dit soort subsidie-aanvragen. Kan dit niet veel beter bij het college worden neergelegd, bekend als zij zijn met het afwickelen van subsidie-aanvragen en doen van betalingen in dit verband?

Als de afhandeling van aanvragen om een bijdrage om politieke redenen volgens de raad niet in handen van het college moet worden gelegd, verdient de instelling van een bestuurscommissie de voorkeur.

Leermoment: als de raad overweegt om een “potje” in het leven te roepen waaruit kan worden geput om initiatieven uit de samenleving financieel te ondersteunen, ontkomt de raad niet aan het vaststellen van een subsidieverordening. Daarin zullen de nodige zaken moeten worden geregeld. Ook moet worden bedacht dat elke beslissing op een verzoek om een bijdrage moet worden gegoten in de vorm van een voor bezwaar vatbare beschikking.

Ook hier geldt: bezint eer ge begint, en maak zaken tijdig “juridisch”!